

Motion till riksdagen

1989/90:Jo271

av Göthe Knutson och Gullan Lindblad

(båda m)

Jord- och skogsbruket i Värmland m.m.

Om hela Sverige ska leva måste det skapas förutsättningar för utveckling även på landsbygden. Detta är så tillvida en politisk fråga. Mycket av det negativa som drabbat landsbygden och dess befolkning under senare årtionden är en följd av socialdemokratisk centraliserings- och regleringspolitik.

Vi motionärer vill med våra förslag till åtgärder bättre ta tillvara landsbygdens utvecklingsmöjligheter. Dessa finns i jordbruket, i skogsbruket och särskilt hos människorna själva. Initiativkraften måste lockas fram. Det bör vara möjligt att på sikt få fram en s.k. Gnosjöanda även i värmländska bygd.

Landsbygdsfientligt

Det krävs emellertid ett genomslag för de moderata idéerna på en rad områden. Många lagar och regleringar har en kvävande verkan på landsbygden. Dels måste det ske en mängd avregleringar, dels måste tokiga skatter och nya beskattningar, t.ex. begränsningar i bilavdraget för arbetsresor och den s.k. turistmomsen omedelbart stoppas.

Dessa nya beskattningar drabbar landsbygdens befolkning mycket hårt. Vi föreslår ett nytt riksdagsbeslut som slopar nya skatter och sänker det totala skattetrycket.

Turistmoms slår mot landsbygd

Turistmomsen, dvs. breddningen av momsens på hotell- och restaurangtjänster som beslutades i december, kommer sannolikt att slå hårt mot hotell- och sportanläggningar på landsbygden, exempelvis i olika delar av Värmland där turistnäringen har stor betydelse. Följden av turistmomsen kan bli att turisterna vänder söderut i Europa eller till Norge och Finland istället för till Brånäs, Sunne, Hovfjället, Filipstads bergslag, Årjäng och andra attraktiva turistorter. I stället för beräknade 1,4 miljarder kr. i ökad skatteintäkt kan det bli något tusental färre jobb och ett minus i skattekolumnen.

Vi hemställer att "turistmomsen" snarast avvecklas så att tidigare regler gäller.

Ett skogslän med jordbrukskultur

Mot. 1989/90

Jo271

Värmland räknas till skogslänen i vårt land. Och visst finns det mycket skog i Värmland. Ändå är beteckningen skogslän mera en regionalpolitisk klassificering än en helhetsbeskrivning av Värmlands natur.

Värmland består till betydande del av gamla jordbruksbygder. Lantbruksföretagen, gårdarna, har minskat drastiskt i antal. Men fortfarande finns rationella välskötta jordbruk i ett ganska betydande antal. Frågan är nu hur länge detta består.

Vi motionärer vill att jordbruket, lantbruksföretagen, ska ges bättre förutsättningar i Värmland än de som f.n. gäller. Dessutom finns en reell hotbild mot Värmland i de förslag som ligger i den livsmedelspolitiska arbetsgruppens betänkande.

Hänsyn till Värmland

Skulle utredningens (LAG) förslag genomföras utan betydande hänsyn till förhållandena i Värmland (och andra skogslän) kommer lönsamheten helt att försvinna från jordbruksnäringen i Värmland.

Praktiskt taget alla lantbrukare i Värmland ser med oro på framtiden för sin verksamhet. Spannmålsodling har under senare år varit direkt olönsam i större delen av länet. Trenden är negativ över hela länet för sådan produktion.

Även animalieproduktionen visar nu en starkt negativ bild. Mjolkbesättningarna minskar i antal. Mejerihanteringens framtid diskuteras i länet. Mjolkproducenterna frågar sig och omgivningen om det finns någon framtid för deras näringsfång i Värmland.

Värmländskt beroende

Dessvärre är det riksdag och regering som har svaret. Och det är därför vi moderater skriver denna motion till riksdagen. Vi skulle vilja att jordbruket vore betydligt mindre beroende av politiska beslut. Men nu är verkligheten en annan. Och den värmländska jordbruksnäringen är dessvärre helt beroende av riksdagsbeslut och regeringsbeslut som stöder och tar speciella hänsyn till bl.a. jordbrukets förutsättningar i Värmlands län.

I en riksdagsmotion tillsammans med centerpartisterna Kjell Eriksson och Jan Hyttring har vi moderater i Värmland fört fram våra invändningar mot livsmedelspolitiska arbetsgruppens lagförslag. Bl.a. begär vi att produktionsmålet för jordbruket i norra Sverige (dit stora delar av Värmland hör i det s.k. Norrlandsstödet) bibehålles på 1984 års nivå.

Härvudlag måste de sju skogslänen vara sammanhållna så att det inte i kommande GATT-förhandlingar blir möjligt att "kapa bort" de tre sydligaste länen i Norrlandsstödområdet.

Kombinationen jord-skog

Jordbruksnäringens betydelse för landsbygden är fundamental i ett län som Värmland. Jordbruksnäringen skapar och vidmakthåller det öppna kulturlandskapet. Detta är en förutsättning för trivsel i boendet på landsbygden.

En styrka för jordbruksnäringen i Värmland har varit och är skogen. Fler-talet lantbrukare är också skogsbrukare. Tack vare kombinationen har man kunnat fortsätta att driva även olönsamt jordbruk.

Det har hela Värmlands befolkning och tillresande turister glädje av. Hit-tills har lantbrukaren-skogsbrukaren bjudit på detta. I fortsättningen ska vi inte räkna med att någon har råd att bjuda på odlad åkermark och slyrens-ning där det förut betade kreatur.

Mot. 1989/90
Jo271

Norrlandsstödet

Vi motionärer är oroade för jordbrukets framtid i Värmland. En absolut för-utsättning är att Norrlandsstödet ger minst samma andel som hittills till Värmland i reala mått mätt. Vi återkommer till detta när den livsmedelspoli-tiska propositionen i vår lagts på regeringens bord och motioner kan skrivas i ärendet. Då kan vi gå in på behovet av prisstöd i kronor mätt samt raden av olika åtgärder för att skapa en varaktig trygghet i värmländsk jordbruks-näring.

Detta har en stor betydelse också för livsmedelsförsörjningen i länet. Värmland är icke längre självförsörjande på mjölk och slakteriprodukter. d.v.s. kött och fläsk m.m. Detta innebär en svag försörjningsberedskap i kris- eller krigsfall där all livsmedelsimport upphör.

I ett sådant läge är all öppen odlingsmark en oskattbar nationaltillgång. Försörjningsberedskapen måste enligt vår mening i högre grad påverka ut-formningen av vår framtida livsmedels- och landsbygdpolitik.

Avreglera i skogsbruket

Skogen och skogsbruket har stor betydelse för hela Värmland och dess be-folkning. Skogsindustrin ger en omfattande sysselsättning. Den skulle inte finnas i Värmland om inte skogsråvaran fanns där. Men skogsägarna, som oftast är egna skogsbrukare, är dels hårt insnärjda av regleringar, dels pres-sade av skogsbeskattningen.

Vi anser att skogsvårdslagens krav på avverkning och ransonering är nega-tiva och irrationella. Vi föreslår ett avskaffande. Skogsägaren ska, enligt vår mening, fritt få utforma skogsskötseln inom de ramar som ställs av land-skapsvårdens och naturvårdens krav.

Skogsvårdsavgiften måste bort!

Skogsvårdsavgiften är en orättfärdig skatt som slår hårt mot den enskilde skogsägaren. Den hämmar utvecklingen av det svenska jordbruket. Man ris-kerar att ännu flera bönder lägger av. Skogsnäringen får betala skogsvårds-avgift för hela den tid plantorna växer fram till dess slutavverkningen sker. Det är en tidsrymd på 70-80 år. Ackumulerat blir det mycket stora pengar under skogens produktiva tid. Det blir helt enkelt en form av straffskatt.

Skogsvårdsavgiften ska, enligt vår mening, avskaffas.

Nytänkande i jordbruket

Oron för det värmländska jordbrukets framtid får inte leda till uppgivenhet. Istället krävs det så mycket mera av kreativitet, nytänkande och en vilja hos den värmländske lantbrukaren att pröva nya verksamhetsformer.

Samtidigt som jordbruket i Värmland kräver hänsyn och visst stöd från staten, bör det finnas nya produktionsområden genom den bebildade omställningen i vår energiförsörjning. Energigrödor kan snart vara en inkomstgivande produktion i det värmländska lantbruket.

Vår målsättning i Värmland bör vara att i huvudsak all åkermark som i dag är avsedd för livsmedelsproduktion hålls öppen.

Hemslöjd, ett exempel

Samtidigt som lantbrukaren söker nya inkomstkällor i en mer differentierad produktion i jordbruket är det angeläget att en mängd annan företagsamhet kommer igång på landsbygden. För lantbrukare är det lönsamma kombinationssysselsättningar som måste skapas. Här borde hemslöjden ha sin givna plats. Den för numera en tynande tillvaro i Värmland – inte för att den är dålig utan därför att det är för få som tillverkar hemslöjdsartiklar i länet.

Det leder till att Värmland inte får någon profil på detta område vilket i sin tur leder till vikande efterfrågan. Det är högt på tiden att den regering som proklamerat landsbygdsår och att "hela Sverige skall leva" också vidtar effektiva åtgärder för att skapa en levande landsbygd. Vi ska framhålla några förslag som vart och ett finge positiva effekter för landsbygden.

Viss skattefrihet

Hemslöjden måste i första hand ses som en hobbyverksamhet. Därmed bör en del av inkomsten vara skattefri. Eftersom hemslöjdsverksamheten numera har så ringa omfattning i vårt land betyder en viss skattefrihet – förslagsvis del av inkomsten som upp till 10 000 kr. – knappast något skattebortfall för stat och kommun.

Snarare skulle det stimulera till ökad tillverkning och försäljning av hemslöjd, vilket skulle bli till gagn för hela samhället.

Bygga på landet

På landsbygden finns som regel gott om utrymme för bebyggelse. Men regleringar och förbudslagar utgör ofta en snårskog av hinder. Redan före PBL fanns så mycket hinder för byggande av villor på landsbygd att det blev enklare att bygga eller köpa hus i tätort. Vi moderater vill ha bort hindrande regler i PBL och skriva in i lagen att det ska finnas en generell rätt att bygga utanför detaljplan.

Detta bör omfatta såväl fritidshus som villor för året-runt-boende.

Byggnadsnämnden ska endast kunna uppställa krav på placering och utförande. Dessa betydande lättnader i PBL och byggbestämmelser kommer så snart de genomförs att leda till ökat bostadsbyggande på landsbygd. Vi tror att detta skulle få väsentligt positiv betydelse i Värmland. När den jordbrukande befolkningen minskar i antal är det endast inflyttning av männi-

skor som kan åstadkomma en bibehållen eller rent av förbättrad service och infrastruktur på landsbygden. Nybyggnation där barnfamiljer flyttar in på landet ger grannar åt lantbrukare och räddar ofta handelsbod och annan service.

Mot. 1989/90
Jo271

Jordförvärvslagen

Jordförvärvslagen var tänkt att bli till gagn för jordbrukare som lantbruksnämnderna ville satsa på. Man påstod också att jordförvärvslagen skulle bli till gagn för landsbygden. I sistnämnda avseende blev det tvärt om. Genom storleksrationaliseringen har gårdarna blivit färre, befolkningen har minskat starkt och glesbygden har blivit ännu glesare.

I en nyligen gjord statlig utredning inom jordbruksdepartementet, presenterad i september i fjol, utsätts jordförvärvslagen för en mycket stark kritik. Vi motionärer anser att denna lag bör revideras omgående så att förvärvsprövningen för enskilda personer avskaffas.

Detta är en angelägen åtgärd som leder till att fler människor får möjlighet att köpa en gård för boende och fritidsliv. Jorden kan utarrenderas eller brukas som deltidssyssla. Detta anser vi vara gagneligt för landsbygden.

Fastighetsbildningslagen

Det är också angeläget att revidera delar av fastighetsbildningslagen som hindrar avstyckning av större tomter på landsbygden. Det måste bli möjligt att inte bara kunna bygga på landsbygd utan också få till stånd större tomter än vad som är vanligt i städer och tätorter. Kan en villabyggare få köpa ett eller ett par hektar tomtmark ska det också vara möjligt att göra en sådan tomtavstyckning.

En sådan ändring av fastighetsbildningslagen kan bli till särskild betydelse vid storleksrationaliseringar i jordbruket. Överblivna mangårdsbyggnader kan bli attraktiva bostadshus för familjer om kringliggande markområde på några tunnland kan ingå i förvärvet och bilda en ny fastighet.

Fritidshus-uthyrningsstugor

Fritidshusen är ofta till gagn även för landsbygdsbefolkning. Folket i fritidshusen bildar ofta kundunderlag för affärer och annan service på en ort eller i glesbygd. Fritidshusen kan också ha betydelse för turismen som är en viktig näringsgren i Värmland, inte minst för landsbygden. Bl.a. kan man mera hyra ut till turister. Genom ökat utbud av uthyrningsstugor stärks Värmland som turistlän.

För att stimulera fritidshusägare till sådan uthyrning krävs att en viss del av hyresintäkten blir skattefri. Nu gällande skattefria belopp bör i år höjas för att bättre anpassas till den reala nivå det hade när det infördes.

Vi föreslår att gränsen för skattefri hyresinkomst på fritidshus anges till ett halvt basbelopp vilket i januari 1990 är detsamma som 14 850 kr.

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jordbruket i Värmland,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avreglering i skogsbruket genom revidering av skogsvårdslagen,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad motionen anförts om återgång till förutvarande regler om avdragsrätt för bil vid arbetsresor med bil i tjänsten,¹]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återtagande av beslutet om momsbreddning, vilket bl.a. innebär att den s.k. turistmomsen upphör,¹]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avskaffande av skogsvårdsavgiften, vilket finansieras genom motsvarande minskningar i ev. bidragsgivning till skogsbruket,¹]

[att riksdagen hos regeringen begär förslag om införande av ett skattefritt grundbelopp på 10 000 kr. per år för inkomster från egen tillverkning av hemslöjdsalster.¹]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder – bl.a. vissa ändringar i PBL – för att underlätta byggande av villor och fritidshus på landsbygden,²]

3. att riksdagen beslutar upphäva jordförvärvslagens krav på förvärvsprövning för enskilda personer,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändringar i fastighetsbildningslagen.²]

[att riksdagen beslutar höja gränsen för skattefri hyresinkomst på fritidshus till ett halvt basbelopp.¹]

Stockholm den 25 januari 1990

Göthe Knutson (m)

Gullan Lindblad (m)

¹ 1989/90:Sk450

² 1989/90:Bo558